

Zadanie 10.1.

PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI UPOWSZECHNIENIOWEJ, PROWADZENIE WSPÓŁPRACY I WYMIANA WIEDZY Z PRAKTYKĄ W RAMACH SYSTEMU AKIS

Celem zadania w 2024 roku było wzmocnienie współpracy pomiędzy instytutem badawczym a jednostkami doradztwa rolniczego poprzez zintensyfikowanie procesu transferu wiedzy oraz dobrych praktyk z obszaru nauki do praktyki rolniczej w zakresie obejmującym kierunki działalności Instytutu Ogrodnictwa – Państwowego Instytutu Badawczego. Działania te miały na celu uzyskanie przez doradców bezpośredniego dostępu do wyników badań, co wpłynęło dodatkowo na poszerzenie ich wiedzy, szczególnie tej związanej z propagowaniem potrzeby świadomego i odpowiedzialnego przestrzegania ustalonych standardów dobrych praktyk w ogrodnictwie.

Realizacja zadania obejmowała:

- zapewnienie pomocy eksperckiej dla doradców w zakresie działalności merytorycznej Instytutu Ogrodnictwa – PIB poprzez działalność „punktu konsultacyjnego” – monitorowanie skrzynki mailowej: akis.odr@inhort.pl i udzielanie odpowiedzi;

W bieżącym roku zapewnienie pomocy eksperckiej dla doradców w zakresie działalności merytorycznej IO-PIB prowadzone było na bieżąco m.in. poprzez funkcjonowanie „punktu konsultacyjnego” i odpowiedź na 14 pytań, które wpłynęły na adres skrzynki mailowej akis.odr@inhort.pl w 6 wiadomościach. Dodatkowo udzielono 143 porady telefoniczne oraz 36 konsultacji stacjonarnie w punkcie utworzonym na stoisku Instytutu Ogrodnictwa – PIB podczas V Krajowych Dniach Pola w Boguchwale (14-16 czerwca 2024 r.). Informację przekazano m.in. pracownikom takich jednostek doradczych jak: Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego.

- zorganizowanie szkolenia/warsztatów w IO–PIB dla doradców nt. formowania, cięcia i uprawy jabłoni;

4 kwietnia 2024 r. w Instytucie Ogrodnictwa – PIB odbyły się warsztaty pt. „Formowanie, cięcie i uprawa jabłoni”. Koordynatorem merytorycznym spotkania był dr Zbigniew Buler. Warsztaty obejmowały zarówno część teoretyczną, podczas której uczestnicy mieli okazję wysłuchać wykładu pt. „Jabłoń w intensywnych nasadzeniach”, jak i część praktyczną, w trakcie której zapoznali się z technikami cięcia jabłoni w Sadzie Doświadczalnym IO-PIB w Dąbrowicach. W spotkaniu uczestniczyli reprezentanci różnych środowisk związanych z branżą ogrodniczą, w tym sadownicy, inspektorzy Ochrony Roślin i Nasiennictwa, pracownicy Ośrodków Doradztwa Rolniczego (LODR w Końskowoli, MODR oddział Radom), nauczyciele i uczniowie szkół rolniczych (liczba uczestników – 32).

- organizacja szkolenia online dotyczącego nowych rozwiązań w zwalczaniu patogenów roślinnych przy jednoczesnym zmniejszeniu substancji aktywnych;

9 grudnia 2024 roku odbyło się szkolenie online pt. „Nowe rozwiązania w zwalczaniu agrofagów w obliczu redukcji dozwolonych substancji aktywnych ŚOR” w trakcie którego eksperci z Zakładu Ochrony Roślin IO-PIB przedstawili nowatorskie rozwiązania i produkty umożliwiające skuteczne zwalczanie agrofagów, zgodne z zasadami zrównoważonego rolnictwa. Podczas szkolenia wygłoszono 10 referatów, a uczestnicy mieli okazję wzbogacić swoją wiedzę o nowoczesne metody ochrony roślin, szczególnie w zakresie biologicznych rozwiązań i niekonwencjonalnych środków.

Szkolenie spotkało się z dużym zainteresowaniem. W wydarzeniu wzięło udział 430 uczestników, w tym przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wszystkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego, Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Okręgowych Stacji Chemiczno-Rolniczych, uczelni wyższych, firm ogrodnich oraz producenci indywidualni. Na dzień 31 grudnia 2024 r. transmisja szkolenia miała 799 odsłon.

- organizacja konferencji w trybie hybrydowym „Innowacje w ekologicznej uprawie roślin” dotyczącej najnowszych trendów i rozwiązań stosowanych na świecie; referaty zostały wygłoszone przez pracowników naukowych IO-PIB uczestniczących w międzynarodowych projektach; konferencja przeznaczona była dla pracowników jdr, uczniów szkół branżowych, praktyków oraz innych zainteresowanych;

24 października 2024 r. w Instytucie Ogrodnictwa – Państwowym Instytucie Badawczym odbyła się konferencja pt. „Innowacje w ekologicznej uprawie roślin”, zorganizowana w formie hybrydowej. Wydarzenie rozpoczęło się wykładem pt. „20 lat badań dla systemu ekologicznego w Instytucie Ogrodnictwa – PIB”, w trakcie którego omówione zostały początki badań nad ekologiczną uprawą roślin sadowniczych i warzywnych. Kolejne prelekcje dotyczyły m.in. tematyki przechowywania owoców i warzyw w ekologicznym systemie produkcji oraz możliwości wytwarzania plonów pozbawionych pozostałości środków ochrony roślin.

Szczególne uwagę została poświęcona roli gleby, jej żyzności i bioróżnorodności w ekologicznej produkcji. Zaprezentowano wyniki badań dotyczących wpływu krajobrazu na bioróżnorodność oraz zastosowania ziół wytwarzających olejki eteryczne, które wspomagają działanie preparatów biologicznych. Uczestnicy zapoznali się także z innowacyjnymi produktami wspierającymi podłoża ogrodnicze i biopreparatami mikrobiologicznymi, które poprawiają żyzność gleby, wspierając jednocześnie produkcję bezpiecznej żywności. W sumie wygłoszono 9 referatów. W wydarzeniu uczestniczyło 370 osób (72 osoby stacjonarnie oraz 298 osób on-line), wśród których byli przedstawiciele: Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ośrodków Doradztwa Rolniczego w tym ośrodków takich jak: Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa, Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, przedstawiciele Inspektoratów Ochrony Roślin i Nasiennictwa, uczelni, firm branżowych, prywatnych gospodarstw, prasy specjalistycznej oraz Instytutu Ogrodnictwa – PIB. Konferencja stała się ważnym forum wymiany wiedzy i doświadczeń w zakresie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie ekologicznym. Na dzień 31 grudnia 2024 r. transmisja konferencji miała 421 odsłon.

- organizacja pokazów/demonstracji/praktycznych prezentacji na temat wyników badań prowadzonych w ramach zadań celowych powierzonych IO-PIB dotyczących priorytetowych kierunków rozwoju, istotnych dla polskiego ogrodnictwa w trakcie wydarzeń organizowanych przez jednostki doradztwa rolniczego tj.: Dożynki Jasnogórskie, Krajowa Wystawa Rolnicza organizowane przez Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie, Jesienna Giełda Ogrodnicza połączona z Podkarpackim Świętem Winobrania oraz Ogólnopolską Wystawą Królików i Ogólnopolską Wystawą Królików Młodych organizowanych przez Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale. Demonstracja innowacyjnych rozwiązań i technologii dotyczących ogrodnictwa,

wypracowanych w jednostce w ramach corocznych dotacji celowych MRiRW (szczególnie tych związanych tematycznie z nawadnianiem, ochroną roślin, doborem odmian i przetwórstwem); indywidualne konsultacje;

31 sierpnia – 1 września 2024 r. w Częstochowie odbyła się XXXIII Krajowa Wystawa Rolnicza towarzysząca Ogólnopolskim Uroczystościom Dożynkowym na Jasnej Górze. Na stoisku Instytutu Ogrodnictwa – Państwowego Instytutu Badawczego na pokazane/udostępnione zostały publikacje m.in. te dotyczące doboru odmian oraz przetwórstwa, oferty laboratoriów oraz założenia i cele aktualnie realizowanych w jednostce projektów badawczych, w tym tj.: Centrum Przetwórstwa Produktów Ogrodniczych; Laboratorium Fizjologii Pozbiorczej Produktów Ogrodniczych; Regionalne Centrum Bioróżnorodności Ogrodniczej. Szczególnie zwrócono uwagę na praktyczną prezentację dwóch serwisów: Internetowa Platforma Wspomagania Decyzji Nawodnieniowych (<http://www.nawadnianie.inhort.pl>) oraz System wspomagania decyzji w ochronie roślin „HortiOchrona” (<http://hortiochrona.inhort.pl/>); oraz projektu SUPPORT – Wspieranie zintegrowanej ochrony roślin i stosowania pestycydów niskiego ryzyka. Na pytania uczestników targów odpowiadali obecni na stoisku eksperci IO-PIB.

5-6 października 2024 roku na terenie Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale odbyła się XIX Jesienna Giełda Ogrodnicza połączona z Podkarpackim Świętem Winobrania, VIII Ogólnopolską Wystawą Królików oraz XXIV Wojewódzką Wystawą – Aukcją Ogierów Zimnokrwistych. Stoisko Instytutu Ogrodnictwa – PIB odwiedziło wielu gości, na pytania których odpowiadali kompetentni przedstawiciele naszej jednostki. Instytut zaprezentował publikacje m.in. te dotyczące doboru odmian oraz przetwórstwa, oferty laboratoriów oraz założenia i cele aktualnie realizowanych projektów badawczych w tym: Centrum Przetwórstwa Produktów Ogrodniczych; Laboratorium Fizjologii Pozbiorczej Produktów Ogrodniczych; Regionalne Centrum Bioróżnorodności Ogrodniczej. Zainteresowanym przedstawiono strukturę działania dwóch serwisów: Internetowej Platformy Wspomagania Decyzji Nawodnieniowych (<http://www.nawadnianie.inhort.pl>) oraz Systemu wspomagania decyzji w ochronie roślin „HortiOchrona” (<http://hortiochrona.inhort.pl/>).

- udział pracowników naukowych IO-PIB w Krajowych Dniach Pola Boguchwała 2024 (Podstrefa Ogrodnictwo);

14-16 czerwca 2024 roku w Boguchwale zapewniono pomoc ekspercką w zakresie działalności merytorycznej naszej jednostki. Indywidualnych konsultacji (tematyka zgodnie z zapotrzebowaniem odr) udzielało 4 pracowników naukowych IO-PIB – ekspertów z dziedzin: odmianoznawstwa, szkółkarstwa i zasobów genowych – mgr Grzegorz Hodun, ochrony roślin – dr Małgorzata Tartanus, techniki ogrodniczej – dr hab. Paweł Konopacki oraz przetwórstwa – prof. dr hab. Dorota Konopacka. Podczas „Dnia młodego rolnika” została zrealizowana lekcja pokazowa pt. „HortiOchrona – kompendium wiedzy i wsparcie w ochronie roślin” oraz „Praktyczny pokaz sposobów rozmnażania drzew owocowych (szczepienie i okulizacja, ogólne zasady cięcia drzew silnie rosnących)”. Na zlecenie CDR Radom w Podstrefie Ogrodniczej została zrealizowana wystawa owoców oraz kompozycji kwiatowo-owocowo-warzywnych (liczba uczestników według organizatora – ok. 1500 uczniów szkół rolniczych oraz klika tysięcy indywidualnych odwiedzających).

- publikacja artykułu popularno-naukowego, autorstwa pracownika IO-PIB pt. „Jeżyna bezkolcowa w uprawach ekologicznych” na stronie internetowej IO-PIB;

Artykuł pt.: „Jeżyna bezkolcowa w uprawach ekologicznych” autorstwa mgr inż. Justyny Wójcik-Seligi – pracownika Zakładu Upowszechniania i Promocji IO – PIB, został opublikowany na stronie internetowej naszej jednostki pod adresem:

- **opracowanie graficzne, skład, łamanie i wydruk monografii pt. „Wszystko o warzywach (pochodzenie, historia, opis botaniczny, agrotechnika, wartość odżywcza, wartości zdrowotne, kulinaria)”**;

192 stronicowa monografia została uzupełniona adekwatnym materiałem ilustracyjnym zebrany przez wykonawców zadania 10.1. Po korekcie zdjęć oraz wykonaniu składu i łamania tekstu publikacja została oddana do druku. Monografia pt. „Wszystko o warzywach (pochodzenie, historia, opis botaniczny, agrotechnika, wartość odżywcza, wartości zdrowotne, kulinaria) kompendium”, autorstwa Jerzego Szwejdy, Stanisława Kaniszewskiego, Justyny Szwejdy-Grzybowskiej, przygotowano w formacie B5 i opatrzono numerem ISBN: 978 83 67039 482 (liczba egzemplarzy 250 sztuk).

Wymierne rezultaty

Wymiernym rezultatem realizacji zadania było znaczne rozwinięcie świadomości społeczności wiejskiej, związanej ze środowiskiem i klimatem, poprzez przekazanie aktualnej wiedzy dotyczącej ochrony różnorodności biologicznej, zrównoważonej gospodarki wodnej oraz alternatywnych sposobów ochrony roślin. W 2024 roku Instytut Ogrodnictwa – PIB kontynuował szereg działań mających na celu wzmocnienie współpracy z jednostkami doradztwa rolniczego i producentami, organizując szereg wydarzeń, które były źródłem cennej wiedzy oraz praktycznych umiejętności. Wzięli w nich udział przedstawiciele wszystkich jednostek doradztwa rolniczego w Polsce. W sumie przeszkolone zostały 1252 osoby. Pokazy, zarówno te dotyczące nawadniania, ochrony roślin, czy sposobów rozmnażania drzew owocowych, pozwoliły uczestnikom na zgłębianie wiedzy oraz lepsze zrozumienie nowoczesnych narzędzi wspierających zarządzanie uprawami. Prezentacje były także doskonałą okazją do indywidualnych konsultacji z ekspertami z różnych dziedzin, co pozwoliło uczestnikom uzyskać porady dostosowane do specyficznych potrzeb ich gospodarstw. Takie bezpośrednie wsparcie, w połączeniu z nowoczesnymi narzędziami i wiedzą praktyczną, przyczyniło się do wykształcenia u producentów ogrodniczych większej świadomości dotyczącej efektywnych oraz innowacyjnych metod uprawy i ochrony roślin. Duża liczba uczestników poszczególnych wydarzeń potwierdza skuteczność tych działań, a transfer wiedzy z obszaru nauki do praktyki rolniczej w pełni realizował cele przyjęte w planach Instytutu. W ramach działań praktycznych zadania AKIS IO-PIB brał również udział w ważnych wydarzeniach branżowych. Stoisko Instytutu było odwiedzane przez wielu gości, w tym przedstawiciele władz lokalnych oraz instytucji branżowych, co stanowiło doskonałą okazję do promowania wyników badań oraz wymiany doświadczeń. Artykuł popularnonaukowy „Jeżyna bezkolcowa w uprawach ekologicznych”

(https://www.inhort.pl/wp-content/uploads/2024/11/jezyna_Zadanie-Celowe-10_1.pdf)

opublikowany na stronie internetowej IO-PIB w przystępny sposób przedstawia możliwości i korzyści wynikające z ekologicznej uprawy tej rośliny, podkreślając jej znaczenie w zrównoważonym rolnictwie. Treść publikacji została dostosowana do potrzeb szerokiego grona odbiorców, co czyni ją cennym źródłem wiedzy zarówno dla profesjonalnych sadowników, jak i osób zainteresowanych domowym ogrodnictwem.

Przygotowanie monografii pt. „Wszystko o warzywach”, stanowi kompendium wiedzy na temat pochodzenia, historii, agrotechniki oraz wartości zdrowotnych warzyw.

Kontynuacja działań zmierzających do wspierania współpracy między nauką a praktyką w ramach instytucji doradczych jest niezbędna dla dalszego rozwoju ogrodnictwa w Polsce.

Wspólne konferencje, warsztaty i szkolenia pozwalają na skuteczny transfer innowacyjnych rozwiązań i dobrych praktyk, które mają realny wpływ na podnoszenie jakości produkcji ogrodniczej w Polsce. Instytut pozostaje otwarty na dalszą, owocną współpracę z tymi ośrodkami, odpowiadając na ich potrzeby oraz bieżące wyzwania zgłaszane przez przedstawicieli jednostek doradczych.